

Lausunto

29.09.2021

Asia: VN/11505/2020

Lausuntopyyntö toimeentulotukilain uudistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mietinnössä esitetty näkemys siitä, että on tärkeää etsiä ja löytää keinoja toimeentulotuen määrällisen tarpeen ja ajallisen pitkäaikaisuuden vähentämiseksi on kannatettava. Toimeentulotuen tarpeen vähentymistä voitaisiin edistää etuusjärjestelmällä sekä erilaisilla kannusteilla. Näitä ensisijaisia etuuksia ovat esimerkiksi asumistuki, työmarkkinatuki, lapsilisät ja yksinhuoltajakorotukset. Myös mekanismeja, joilla voidaan vaikuttaa tarjolla olevien vuokra-asuntojen vuokratason kohtuullisuuteen sekä työn ja koulutuspaikan vastaanottamisen halukkuuteen tulisi kehittää.

Mietinnössä oli kartoitettu hieman myös muiden maiden sosiaaliturvaa. Esimerkiksi Tanskassa pääosin alle 30-vuotiaat, joilla ei ole ammatillista pätevyyttä saavat koulutusavuksi (uddannelseshjælp) kutsuttua taloudellista tukea, jolla pyritään ohjaamaan nuoria koulutuksen pariin. Tämä saattaisi olla toimiva järjestelmä myös Suomessa. Myös Alankomaat olivat kehittäneet hyvän järjestelyn: niiltä, joille avoimille työmarkkinoille työllistyminen ei ole mahdollista, voidaan edellyttää erilaista osallistumista yhteiskuntaa hyödyttävään toimintaan (participatieplaatsen). Tämän tarkoituksena on, että jokainen on vastuussa omasta osallisuudestaan omien kykyjensä tai omien sosiaalisten verkostojensa puitteissa. Tämä edistäisi vaikeasti työllistyvien hyvinvointia ja vaikuttaisi mielenterveyteen positiivisesti. Olisi tärkeää, että kaikki voisivat osallistua jotenkin yhteiskunnan rakentamiseen, jolloin he eivät tuntisi itseään tarpeettomiksi ja osattomaksi yhteiskuntaan. Kokeilulla voitaisiin selvittää, miten työmarkkinoiden ulkopuolella olevat voisivat lisätä toimeliaisuuttaan ja siten edesauttaa heidän sopeutumistaan työelämään esimerkiksi siten, että he auttaisivat arkipäiväisissä askareissa liikuntakyvyltään rajoittuneita.

Työryhmän esitys siitä, että perustoimeentulotuen nykyisiä harkinnan perusteita selkeytetään lainsäädännössä on hyvä. Kela voisi käyttää harkintaa etuus käsittelyprosessissa asiakkaan eduksi laissa erikseen säädettyissä tilanteissa. Perustoimeentulotuen käsittely pitäisi säilyttää Kelassa, mutta samalla myös osa täydentävän toimeentulotuen päättämisestä/myöntämisestä pitäisi siirtää

kunnista Kelaan. Esimerkiksi täydentävän toimeentulotuen myöntäminen palveluasumisen aterialaskuihin. Sinänsä on turhaa siirtää osaa hakemuksesta kuntaan käsiteltäväksi, kun sama asia voitaisiin hoitaa samalla kertaa Kelassa. Kunta päättäisi edelleen täydentävästä toimeentulotuesta esim. vaatteisiin, kodinhankintoihin sekä ehkäisevästä toimeentulotuesta.

Lehtinen Sinikka

Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri